„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.
За „Приопсланo“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 161. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 17. ОКТОБРА 1895. ГОДИНА XXX.

Ушли смо у последњу овогодишњу четврт „Заставе“ те молимо наше поштоване претплатнике, да свој стари дуг без одлагања намире и обнове претплату за четврту четврт, а уједно да се вредно заузму, сви поштовачи и пријатељи Милетићеви, да што већи број **нових претплатника** набаве „Застави“, која ће као и до сада одважно и истрајно бранити права и интересе српскога народа.

„Застава“ је у одбрани народних права добила нове преске парнице, што големе издатке изискује, те су наши трошкови и потребе велике, и од претплатника зависи, да „Застава“ још боље и напредније води народну борбу, у којој је она тако сјајних и светлих победа извојевала за дугих тридесет година.

Нови Сад, 16. октобра.

Старчевић није више пророк. Из Загреба нам стиже и ако чудан, ипак добар глас. Странка права раскрстила је са дром Франком и са старим и умоболним Антуном, хрватским пророком. Управо раскрстио је с њом пророк и Франк, који га, као обичну луду, вуче за нос, заједно дром Милом Старчевићем и Кумичићем.

Одавна смо ми доказивали, да је то управо грозна срамота и слаб знак о моралу и памети хрватског народа, кад једној најнародној странци, могу да предњаче и на челу стоје: један најобичнији политички шпекулант, као што је Франк, и један умоболан старац, као што је великохрватски пророк Анте.

Али оно, због чега су нам замерали, кад смо им искрено говорили, то су ето сад и сами увидели и признали. Из руку Франк-Антиних избављена је „Хрватска“, те је прешла у странкине руке, којој ће на челу стојати Фран Фолиеговић, Тушкан и барон Рукавина. Уз то се надају још поново придобити Барчића и Бакарчића и тако обновити по све нов политички живот, који се не ће кретати и лутати по мору непојмљивих и сулудих захтева оних креатура, којима је само Анте могао за узор и идол служити.

Али ни после свега тога још није сигурно, хоће ли од сада поћи на боље, јер и сам Фолиеговић није много иза Франка заостао, што сведочи и његово мизерно ходочашће у Сарајево.

Сачекаћемо дакле дела овако препорођене странке права, па ћемо према томе и наше одлучно становиште према њој означити.

За сада ћемо само остати код тога факта, да „Хрватска“ од прошле суботе почиње излазити са **првим** својим бројем, и као посве нов лист, који није Франк-Старчевићев, него **странке права**, ма да је кауцију положио Тушкан, Жерјавић, Фолиеговић, Рукавина и другови.

На другом месту преносимо објашњење саме „Хрватске“, којим пропраћа овај знаменит догађај у својој странци, уз напомену, да исто објашњење потиче из пера познатог хрватског песника дра Августа Харамбашића, који је некада веровао у старога пророка Анту, као у суштаство самога бога.

*

„Српски Сион“ и беочинска каја. Јучерашњи број званичног митрополитског листа не доноси још ни словцета о обећаном „истинитом“ обавештају у ствари беочинске каје, са којим је претио, да ће сатрти у млево народно јавно мишљење о тој шкандаловној продаји.

Шта још чекате? Та Банфи је своју већ рекао, сад **смете** и ви да проговорите. На вас је, дакле, ред.

*

Зидање „епископске“ резиденције у Будиму. У тој ствари пише најновији „Срп. Сион“ ово: „Саборски одбор држао је у суботу 7. (19.) октобра своју ванредну седницу у ствари зидања епископске резиденције у Будиму. Одобрена је одржана дана 4. (16.) октобра менуендо лицитација, на коју су били изаслани као поверенници: Јустин Коњовић, члан одбора и Јеремија Мађаревић протопресвитер будимски. Била су три лицитанта, архитекти: Влада Николић, Фрањо Заборецки и Лудвиг Цако. Од прорачуна за градњу са 135.884 ф. 21 н. прва два архитекта нису хтели више попустити до 5% дочим је Лудвиг Цако попустио $14^{3}/_{10}$% тако, да би градња будимске резиденције са тим попустом износила само 116.462 ф. 80 н. Саборски одбор примио је ову последњу понуду, те ће се са истим градитељем Лудвигом Цако-ом учинити грађевински уговор, што ће фискал срп. народ. фондова имати да изврши. Архитекту Владимиру Николићу, који је планове и прорачуне за градњу исте резиденције сачинио — поверен је уз паушалну награду надзор над изведењем градње, примљене по архитекту Лудвигу Цако-у“.

Но званичан лист остао је дужан народу да растумачи, како се то слаже, да синод предлаже непопуњавање будимске епископије, а саборски одбор зида будимску „епископску“ резиденцију?

Рците слово!

*

Темишварска дијецеза. Званични лист држао је до сада у тајности, шта је синод решио у погледу темишварске дијецезе, где због болести епископове радња застаје и послови јако пате, само је рекао, да је синод увео у расуђење болест епископа Никанора, те је у погледу том „донео претходно сходно решење“. — Доцније смо читали у мађарским листовима, какво је то решење и тек сада после њих у најновијем броју „Српског Сиона“ читамо ово:

„Високопреосвећена господа епископи, који су сви, осим болесног темишварског, били у седницама горње куће и гласали против законске основе о слободи вере, отпутовали су одмах после гласања из Будимпеште. Високопреосвећени Нектарије и Герман, по закључку св. архијерејског синода, отпутовали су у Темишвар болесноме епископу тамошњем, високопреосвештеном Никанору, ради потребних извиђења.

Из мађарских листова и то смо дознали да се та „потребна извиђења“ односе на услове под којим би Лукијан Богдановић, дошао у Темишвар као владичин коадјутор.

Политичке новости.

— Србија. Криза министарска још увек траје и о томе допиру разнолики гласови. Чак је и у „Пестер Лојду“ изашао један допис из Београда, где се озбиљно о тој кризи говори.

И из тог дописа може се разумети, да криза постоји у највећем степену, као и то да врло лако могу доћи на владу и радикали и либерали.

У вези са тиме проносе се гласови, да је краљ на недељу дана отпутовао опет у Ниш, где се има да састане са Николом Пашићем и Авакумовићем, са којима ће поново повести преговоре о условима, по којима би се саставио радикални или либерални кабинет.

Ми на све ово кажемо, да промену ове напредњачке владе захтева зло стање Србије, које тражи брза лека, па зато — што пре тим боље.

— Аустрија. Аустријски министар финансија поднео је царевинском већу државни прорачун за год. 1896. те се види да укупни издатци износе 662,691.582 ф. док приходи изнашају 662,902.808 ф. Из овога би дакле изашло, да ће прелиминарни суфицит изнети 211.226 ф. више него што је износио лањски, који се је састојао у суми од 173.617 фор.

Исто тако све новине јављају о оставци коју је поднео генерал Милинковић, аустро-угарски посланик на Цетињу. Њему је већ и заменик постављен, који ће вршити послове све до именовања новог посланика на Цетињу.

— Босна. Министру Калају била су доскора пуна уста, кад је са неким поносом говорио о „красном“ успеху босанског земаљског зајма, за која је чак и берлинска берза дозволила упис у Немачкој. Тиме је Калај доказивао, да у Немачкој одобравају садање стање Босне и законитост њене данашње управе — а што је најглавније, да је сматрају већ као стално припојену Аустрији.

Кад од једном одоше све самохвалишуће Калајеве речи у недођиш, пошто сад из Берлина јављају владином листу „Пестер Лоју“ ово:

„Пројекат босанског зајма, кога је берлинској берзи поднела „Немачка банка“, **одбијен** је са тог разлога, што није одговорено још увек на тражене берлинске берзе, о тачном стању и државноправном одношају Босне и Херцеговине према Аустро-Угарској“.

Паметан је Шваба — та не ће рићи на бајонет.

— Русија. У Русији све тако добро иде, као да на свему почива благослов божији, а то и јесте оно што највише баца у бригу окореле противнике и душмане руске и словенске у опште.

За данас можемо јавити, да руска државна банка тако дивно напредује и стоји, да је већ стално решено, да се у најкраћем току времена уведе у Русији **златна валута**.

При увођењу златне валуте узела би се за основну јединицу вредност од 25 копјека — држи се да ће њено уважање веома глатко ићи и без икакових трзавица.

— Турска. У турским вишим круговима у Цариграду, натуца се о некој новој откривеној завери. Код многих дворских високих особа извршене су преметачине, а већ је много њих и позатварано.

И сама палата где је министарство морнарице већ је од неколико дана војском

ПОДЛИСТАК.

ВЕЧИТА ЗАГОНЕТКА.

Jean Reibrach.

I.

Како је Луј де Мореле изговорио једину реч: „Љубим те“, на мах наста међу њим и госпођом де Трал велика, дубока тишина, као оно у крилу природе, кад гром опали. И оно боно изненађење, што као густи, црни облак какав, покри лице младе жене, проузрочи јој грижа савести.

Кад је на недељу дана пре тога, дошао у дворац Луј де Мореле, поново је осетио онај бујни осећај, што га још прошле зиме привлачио, гонио ка лепој жени. Далеко од жагора великог Париза, у крилу мирне природе, где су дуго, дуго могли да се разговарају, још већи осећај наклоности једног према другом обузе им срца. Међу њима се разви неки фини, топли осећај пријатељства, без икакве пожуде и дражи, без икаквог рачуна и бојазни, у коме се једва могло приметити од обичног, озбиљније кавалерство од стране његове и од обичне милија наивност с њене стране, у коме беше нека неизмерно мила, питома хармонија. Али овога јутра, за време овога јахања, по сред мирног шумовитог краја овог, када биљке балзамним мирисом испунише свежи ваздух, млада жена тако лепа, тако дивна беше у својој пуној, светлој коси и са својим као снег белим вратом, које су час по озаривали кроз зелено грање сјајани сунчани зраци, да у срцу Луја де Морелеа тињајући потајни осећај, који добро скривен беше од света, плану, као ватра жива, а с усана слети му страсни усклик онај.

Ћутећки, збуњеним покретом руке ошину госпођа де Трал свога коња и оставивши свога пратиоца, одјури крај неке ограде даље. Овај погнуте главе пође за њом. Са запенушених коња прскала пена по цвећу, по трави, по живици. Не чу се ништа, до монотони топот коња и цвркут птица из дубине шуме. И ова тишина ужасна беше. Луј де Мореле готов беше, да, бацивши јој се пред ноге, тако за опроштење моли, бојажљивим, шапћући изговореним речма, и ово јурење, што га гонило да виче, баци га у очајање, јер речи ће му ветар да разнесе! И она ће тако да јури до дворца, не слушајући, не пазећи, шта он говори? Онда је крај свему; он јој не сме сад ни пред очи изићи.

Али дошавши до на крај шуме, гђа де Трал ипак заустави на прашњавом путу свога коња, те иђаху у корак.

— Опростите ми, — мољаше Луј де Мореле, приближујући јој се — сишао сам био с ума . . .

Она не одговараше. Лице као да јој се скаменило. Упрвши очи своје на видокруг, пустила, да јој се ваљају по глави испреплетане мисли.

— Кад би ви знали — рече најзад — како је несносно, увек само то слушати. Човек не сме да рескира ни једну реч, ни један осмех. Не сме да се преда ни најобичнијој радости, ни најневинијој кокетерији, јер види, како ничу, како се множе око њега подозриве, чезнеће мисли и осећа, како му над главом вечито виси оно: „Љубим те!“

Око усана јој, указа се црта презира, скоро мржње.

— Љубим те! — викну — Боже, па љубите нас, али на што то вечито спомињати?!

— Опростите ми — рече Луј де Мореле мирно. — Заклињем вам се, да ми та реч никад више не ће с усана слетити.

Замишљени ућуташе. Мир се почео над њима простирати. Шума их не окружаваше више, те тајанствена тама зелених дрва, не дејствоваше притискујући. Душе им се разведрише, кад погледаше на сунцем обасјано поље, где јутрења магла лебдијаше под далеким ункама и брежуљцима.

II.

Чинило се, као да су заборавили све. Али то беше само привидно. Госпођа де Трал се ипак не мога да опрости неког тајанственог унутрашњег страха. На Лују де Морелу видело се, да игра само ролу и она тајанствена срдња, што је сметала слободном осмеху и смеху, одржавала будном успомену међу њима.

И тецијаху дани. Млада жена поче да се диви Луј де Морелеу, који јој дошао као јунак. Мало по мало поче да буде мирнија. Напусти уздржавање, па поново беше весела, доброћудна. Али као да још беше немирна. Често хтеде на искушење да метне Луја де Морелеа. Можда ту беше мало и кокетерије. Сама је тражила прилику, да остане на само, сама га узимала под руку, па рескирала и по неку кокетерију. Али међу тим, ни приликом јутарњег јахања, ни приликом слатког забављања у вече на тераси, Луј де Мореле не заборави се ни за часак. Никад не задржаваше погледа свог на њој дуже, него колико се пристајало гледати које парче од хаљине јој или по који фини покрет јој.

Госпођа де Трал озбиљно поче да се радује. Нестаде свакога подозревања и њихово пријатељство беше опет тако чисто, тако сагласно, тако топло, као и пре оне буре... Али у својој радости осети она и неку жељу. Волела би чути од њега нешто, што би јој указивало на рану, што ју лепота јој задала срцу његовом. Или је можда почео хладнити према њој? Доиста, тако је озбиљан увек, тако равнодушан! А и за што игра он ту калуђерску ролу?!

Нека црна мисао поче да је мучи. А шта ако је та страст, што је тако букнула јако и тако брзо се угасила, можда само шала била, само ћудљивост?

Колебала се. Мало по мало па јој се у срце потајно љубав уселила. И помисао, да је се он с њоме само играо, да све беше само проста игра с речма, мучила ју.

И она поново зажели, да инстинктивно неприметно чује ону реч, што ју је једном онако жестоко одбила, да би се уверила, да је она љубав, што је у њему пробудила, доиста онако истинита, као што се чинила. И чисто је очајавала, што је не ће више чути. Непрестано јој је то било у глави. Ова реч је облетала у ваздуху, лелујајуће се лишће то је шапутало,

опседнута, јер се сумња да је Енглезима издана нека државна тајна.

Узрујаност је услед свега овога међу светином све већа и већа, тим пре што се још увек сигурно незна за прави узрок тих изненадних догађаја; премда се и то поговара, да су у самом царском двору ухватили нека потајна друштва и кажњиве списе.

Чује се, да је над многим завереницима већ извршена и смртна казна.

ГЛАС ИЗ БОСНЕ.

Поуње, 10. (22.) октобра.

При краљеву доласку у Загреб, отишло је више депутација из Босне с молбама, у нади, да ће добити аудијенцију, те ће тако моћи своје молбенице и усмено пропратити и пожалити се цару, на бедно стање сиротиње раје и молити његову цар. и кр. милост, да их спасе од очите пропасти: да их ослободи од несносљива терета и неиздржљивог притиска, који се над народом српским изводи; јер та црна слика, која им се указује, изгледа, као да се силом иде на то, да их нестане.

Исти изасланици буду обавештени, да цар не ће примати приватне аудијенције, но они се одлучише, да моле и траже на све стране, да их пусте пред цара, да му се усмено изјадају, како се с њима нечовечно поступа у Босни и како им скоро сав иметак разграбише. Али сокачки изгреди хрватских факина, што се „интелигенцијом“ назива, и бесомучни нападај на највећу светињу српску, на прав. цркву, јако их је више овлоједило. У први мах не повероваше, да се могу и смеју бешчастити српске светиње у сред главног града, у ком се у тај мах главом сам цар налазио; но кад се својим очима осведочише, одмах првим влаком отпутоваше. Али једни ипак остадоше; ови рекоше: немамо куд, сем да у воду скачемо, јер у нашем Поуњу на 1000 српских породица скапава, а све због једног кмета Рагиб-бега Џимића из Бањалуке, — те тако ипак дође до царевих руку молбеница са 4000 потписа, коју цар оберучки прими. Ово је служило на утеху уцвељеним и угњетеним сељацима, који, након предате молбенице, подигоше капе у зрак и са плачним очима, упртим у небо, рекоше: „Оче небески, спаси нас! Умудри оца земаљског, нашег господара, да нас милошћу својом заштити и спасе“.

У молби, коју су предали, позивају се на друге четир молбе, које су прошле године на Њег. Величанство послали (види 7, 11, 10, 29, 30. и 34. бр. „Заставе“ од ове год.), и наводе, како се трећина купи, па се место исте узима половина и више, тако, да од земљорадње немају ништа. Шта више догоди се још, да надоплаћују, е оне терете могли су из сточарства приносити, али сад и то престаје, јер им је бег и пашњаке отео и заградио, па даје странцима под закуп. Даље се у молби жале, како у шуму не смеју, јер за кола дрва по 100 фор. их глобе, а свиње ако ће у шуму пустити, тражи се сада 3 фр. од главе, дочим је увек било само цванциг (33 новч.). Па још уз то казује им се, да је шума у неке мале атаре подељена. па ако чије свиње пређе међу, не треба онда ни да рачуна да је његово, јер глобу скоро подмирити не може, и т. д. Сва ова чуда морају и најтврђе срце умекшати, само не могу министра Калаја и његових скутоноша.

Жарко.

Автономне вести.

Епарх. Конзисторија бачка, имала је своју седницу 2/14 октобра о. г. пре подне. У истој решила је следеће предмете: Узет је на знање извештај бележников, да је подручно свештенство у смислу односне окружнице вис. министарства просвете упућено, да онај примерак црк. матрикуле, који се полит. властима има издати, крајем месеца септембра заврше и дотичној полит. власти у првој половини месеца октобра припошљу. — У смислу односне министарске окружнице извештено је подручно свештенство, да почевши од 1. октобра о. г. не ће више свештенство, него полит. поглаварства потписивати признанице свију оних, који какву сталну и привремену припомоћ (милостињу) из државне или друге које јавне благајне примају. — Упућено је срп. правосл. парох, звање у Ст. Керу, да у односним протоколима крштених убележи промену презимена двоје митровачких становника, који су у Ст. Керу рођени. — Узети су на знање и објавиће се онима којих се тиче отписи вис. министарства о подареној држ. припомоћи и то: Ј. М. пароху у Н. 60 фор. Н. К. сист. парох помоћнику у С. и Ђ. И. пароху у В. по 50 фор. и на послетку свеш. удовицама М. С. и Љ. у Н. С. и А. М. у П. по 30 фор. — Од државног кр. уг. статистичког звања припослане тисканице за убележење података о кретању људства у 1895. години разаслане су продручном свештенству с упуством. да у исте тисканице само податке до првог октобра о. г. прибележе, пошто ће податке од тога доба па до краја године бити дужне убележити дотичне политичке власти. — Узет је на знање извештај бележников, да је посланица Св. Синода управљена свештенству и народу карловачке митрополије у обзиру управљања према т. зв. црквено-политичким законима одмах по пријему јој разаслана парох. званима и црк. општинама заједно са сходним упутством за парох. свештенство. — Узет је на знање отпис вис. министарства, да је на овстр. препоруку прогласило Ј. Ж. П. катихету у С. способним за получење пар. места у овој епархији и ослободило га од полагања испита зрелости. — Молба црк. општине у Б, да своје старо гробље продати може издата је дотичном протопресвитеру на извиђај и извештај. — На пријаву епарх. администр. одбора позван је Јерej Д. Ј. парох у М. на изјашњење у погледу тумачења му о дозвољености и недозвољености дивљег брака. — Узета је на знање пријава о смрти протојереја А. Поповића сист. парох помоћника у Ст. Бечеју од стране тамошњег окр. протор. и преч. конзисторије будимске и учињено је сходно расположење у погледу издржавања удовице му. — Узет је на знање извештај окр. проте сомборског, да се Ј. Ј. А. парох у П. у потпуном душевном и телесном здрављу походи. — На молбу црк. општине у Ст. да се на упражњено тамо место сист. парох. помоћника распише стечај — решено је: исти све дотле не расписивати, док општина не подмири тамошњем парох. свештенству дугујућу плату до 7000 фор., а уједно да се против исте црк. општине учини пријава код епарх. администр. одбора ради предузимања потребних мера против нехатне општине те. — Узет је на знање извештај окр. проте новосадског о руковању са непопуњеном парохијом гложан-чебском до октобра о. г. — Узет је на знање извештај истог протопресвитера, да је по налогу конзисторије архимандрита Анатолија Јанковића 21. августа о. г. у Ман. Ковиљ увео; братству га као настојатеља приказао и сву му манастирску непокретност и покретност инвентарно у управу предао. — Јером. манастира К. осуђен је због неких му преступа на једну месечну епитимију. На основу спроведене истраге против Ј. Ј. И пароха у Локу и доказаних том приликом чињеницама, подељен је истом пароху строг укор са претњом озбиљније казне ако се не поправи. — Припуштени су полагању стечајног испита Ј. Ж. П. катихета у С. и Ј. В. В. лични помоћник у К. Молба Ј. Т. Д. личног помоћника у С. у погледу дрва, која би му наводно полит. општина имала да издаје; одбијена је као неоснована. — Узет је на повољно знање извештај црк. општине, у Ст. К. да је тамошња становница Љуба Кобиларева подигла на тамошњој пијаци каменити крст у вредности од 380 фор. — Спровешће се вис. министарству извештај црк. општине у Ст. Бечеју о стипендистима закладе баронице Е. Јовићке. — Призив исте општине против наименовања администратора за парохију сад већ пок. протојереја А. Поповића одбијен је као закашњен. — Узете су на знање и објавиће се онима којих се тиче пресуде високопречасног МЦСавета у 38 бракозв. парница, које све на развод брака гласе. — Осим ових предмета решени су још некоји од мање важности „С. С“.

— Из Шакраца. За пароха и проту шакрачког изабран Танасија Зорчић.

Вести из места и са стране.

Није довољно. Орган званичних стеклиша „Нар. Новине“, које у Загребу као владин лист излазе, нашле су за потребно, да демантирају једну нашу вест о држању Данише Станковића, приликом нападаја на српску цркву и српске народне заставе, па кажу: да је та наша вест од почетка па до краја, злобна и тенденциозна измишљотина. Питамо „Н. Н.“ чиме оне то доказују и за што се њин штићеник стиди и боји, да јавно сам изјави преко новина: да се је заузимао за нагрђену српску цркву и српску народну заставу, кад се већ каже, да је наша вест неистинита? Нека Даниша Станковић сам да у „Н. Н.“ изјаву, да је он Србин и да се је заузимао за осрамећену и љуто понижену српску цркву и српску заставу — и то за српску народну заставу, па ћемо онда и ми веровати, да је наша вест измишљена. Чудновато је од „Н. Н.“ још и то, што не опровргавају и онај наш антрфиле, који је у истом броју „Заставе“ изишао, а где се тврди: да је бан намерно криво информирао краља, да су изгредима тобож Срби криви, услед чега је краљ био доста ладан према српским великодостојницима? Или можда „Н. Н.“ тиме хоће само још боље да потврде, да је доиста бан тако што и урадио? По томе дакле треба све рећи и онако како јесте, да сав свет зна шта је у ствари.

Нова „Хрватска“. Старчевићева „Хрватска“ престала је и место ње изашао је први број нове „Хрватске“ која не само да не признаје више Антуна за пророка, него се и против њега налази. Овде доносимо шта о том вели само уредништво: „Странка права је знала, да је клуб још зимус дру. Франку наложио, нека приопшти народу, колико је за дом дарова сабрано, а да он тому налогу задовољити није хотио. Странка права је знала, да је дру. Франку скупштина поделила мандат, да сабере приносе за дом А. Старчевићу, а он инак узпркос изричног позива председничкога није обнашао за своју дужност, да скупштину ма једном речи извести о свом раду, продрвнув се рече председнику као одговор, да он о дому само полицији и Антуну Старчевићу, полаже рачуне! Странка права је знала, како се је др. Франк, ступајући у странку, хвалисао, да ће сада и грофови Драшковићи и Стросмајер и исти Живковић, међу праваше, — а да је успех његове у истину огромне радиности у две године био тај, да је странка, место да је икога добила, изгубила Барчића, Бакарчића, Давида Старчевића, и председника Руковину. Странка права је опазила, да одкад др. Франк у клубу стоји, бечка „Нова Преса“ има о странки и оне вести, за које клуб одлучи, да их не ће јавности предавати. Ови су разлози водили странку, а јер их је Фолнеговић такођер морао знати, он је био тако поштен, па је самога Франка писмено упозорио, да је странка против њему. И за то је др. Франк очитовао у клубу, да не прима никакове части. А сад ради тога оставља странку и има душу, да за собом повлачи готово умирућега првака, који више од годину дана ради тешке болести, није у рад странке абсолутно никако опливати могао. Зар је по том збиља могуће мислити, да ће народ, да ће она странка, коју је Старчевић, свега свога живота учио: држати се начела, а не особа, — насести нечувеној сплетки, управо безпримерној издаји саме странке, злорабеђ у ту сврху најбездушнијим начином болест онога мужа, којега је сваки поштен Хрват желио као народнога свеца поштовати.“

Тимочка жељез. пруга. Једно Белгијско друштво вољно је, да о своме трошку а уз неке гаранције српске државе, да начини жељез. пругу од Радујевца-Неготина-Зајечара и Књижевца до Ниша.

Спровађање црквено-политичних реформа наилази на врло велике тешкоће. У самој Пешти, дакле у средишту државноме, многи су чиновници поднели оставке с молбом, да буду постављени на своја пређашња чиновничка места. Кад је тако у престолници, може се мислити, да је по осталим крајевима још горе у томе погледу. Са свију се страна туже, да становништво никако не може да се опријатељи са реформама тим. Тако јављају из бихарске жупаније, да један чиновник одвраћа народ од венчања у цркви, јер — вели — то и онако ништа не вреди. У тренчанској жупанији има једна општина, где чиновник још није ни уведен у своје звање. Заиста „созидателни“ гласови о реформама.

Читуља. У Вуковару је умрла 7. (19.) октобра ове год. Евица Поповић рођ. Панаотовић после дужег боловања у 70. години свога живота.

41 год. архијерејске службе. Митрополит Србије Михајло, навршио је четрдесет и једну годину од како је први пут изабран и посвећен за владику. У спомен тог дана одржана је прошле недеље свечана архијерејска служба у београдској саборној цркви. На тој свечаној литургији чинодејствовао је сам митрополит Михајило, уз суделовање свију српских владика и многобројног свештенства.

Приход царинарнице београдске. Царинарница београдска имала је у месецу септембру т. г. прихода 642.345.50 дин. Приход је овај од: царине 312.986·36; трошарине државне 156.534·56; монопола 1; споредних такса 20.987·20; ванредни приход 3066·25; порез на обрт 148.770·12 динара.

Наш извештач из Загреба, јавља нам, да исправимо једну нашу вест, где се говори, како је поред универзитетског барјака кога је носио Хрват католик, ишао и један жалостан Србин православне вере из Дубровника, који се издаје за Хрвата. Тај жалостан Србин који је доиста ишао крај барјака и који се издаје за Хрвата, није никакав Дубровчанин, него неки Гено Кнежевић из Госпића у Лици, што овим врло радо исправљамо.

Посвећена црква. У прошлу недељу свечано је посвећена овдашња новосаграђена католичка црква. На хору је свирао нарочито комбинован оркестар, као пратња разних сола и мешовитог збора. Света, већином радозналога, било је препуно, да се је у цркви једва могло кретати.

Прашка изложба. Са највећим свечаностима и помпом завршена је прашка ческо-словенска народописна изложба. Народа је било премногo, па се рачуна да је тог дана био највећи број посетиоца. Целокупан број изложбених посетиоца премашује знатно преко 2,000.000 особа.

Нов генерал. Српски артилеријски пуковник у пензији Илија Ђукић, постављен је за генерала и наново повраћен у активну службу.

Српски учитељски дом. У корист српског учитељског дома, који ће се у Београду подићи, издаће се 20.000 срећака, од којих ће свака вући по један згодитак. Од веће вредности биће сто згодитака. Остали згодитци састоје се у разним поучним књигама. Уз исте књиге добиће сваки по две књиге „Хајдук Станко“ и „Сељанка“ романи Јанка Веселиновића.

Трговина.

Будимпешта, 26. октобра п. р. к. Трговачки извештај комисионе радње Давида М. Амара.

Прошле недеље имали смо хладно и кишовито време са ветром.

На страним пијацама био је обрт нешто живљи и цене су се поправиле.

На нашој пијаци била је тражња за све сорте. Са готовом пшеницом отпочела је радња добро при слабој понуди и доброј вољи за куповање. Цене су скочиле са 15—20 нов. Доцније се омалила тражбина, али ипак су се цене држале. У овој недељи продано је 200.000 м. ц. Довоз 371.464 м. цен. Извоз 7776 м. цен.

Раж ф. 6·10—20. Јечам ф. 4·85—95 бољи до ф. 5·25. Зоб ф. 5·75—6·25. Кукуруз нови пред. нов. фор. 4·10.

Са терминима било је расположење у почетку чврсто ради добре тражње од готове робе. Доцније беше држање мирније и закључујемо данас: Јесенско жито ф. 6·56, за пролеће ф. 6·87. Јесења зоб ф. 5·73, за пролеће ф. 5·93. Јесења раж ф. 6·10, за пролеће ф. 6·25. Кукуруз за мај-јуни фор. 4·54. Репица за август-септембар 11 фор. 15 нов.

Са шљивама имали смо чврсту радњу јер су се продавци највише устручавали за то, што роба за продају није здрава. Данас бележимо готове или за октобар српске узанц ф. 8·25, 100 к. ф. 9·12, 85 к. ф. 9·75, босанске узанц ф. 9·25, 100 к. ф. 9·75, 85 к. 10·25. — Пекмез славоски 19 ф., српски 17 фор.

БРЗОЈАВ „ЗАСТАВИ.“

Рума. Збор Румљана многобројно посећен. Прихватио најодушевљеније **оснивање „Братства“ за народно одуживање Милетићу.** На самом збору скупљено у готовом новцу преко **2000 фор.** Нарочити одбори купе и даље, како у месту тако и по околини. Неописано одушевљење и најбоља српска воља за најславнијег Србина у овамошњем народу, за нашег дива **Милетића.**

тим предисало сунчаним зракама озарено росно поље, и ноћни мир јој о том говорио. Силна неутољива жеља тражила је, да чује те речи. И ужаснувши се од уображења раздражене своје душе, она се узалуд борила против тога, и само је желила, очекивала, надала се и даље, да ће је још чути од њега.

Кад би спазила Луја, страшила би се, као да је овај сад наједаред дошао с тим, да ће да иде, да ће крај да учини овом срећном заједничком им животу и да ће да остави њу, која се толико дивила његовој узвишености, његовој племенитости.

Ужаснула се. Та ето сад већ она воли њега. Страшила се, бојала се, шта ће она да одговори, ако де Мореле случајно поведе реч о својој љубави.

Али понекад ипак неки понос притискивао ове на дну срца јој узавреле осећаје. Владала је собом, одбијала је силу околине своје, што је на љубав дражила и усиљавала се, да покаже на лицу свом израз хладноће и равнодушности, а кад ју за тим и опет спопао страх, она очајаваше и стаде да бежи, да бежи испред ужасне погибије, што је тако гонила.

III.

Луј де Мореле ће сутра да напусти дворац. Госпођа де Трал ће да иде с њиме у опроштајну шетњу у шуму. Беше јесен и тужна јесења тишина спустила се на цео крај, бледи сунчани зраци продирали су кроз грање.

— Сећате ли се? — питаше госпођа де Трал, а срце јој обузео неки необични осећај.

Луј се сећао. Познао је и оно место. Тако живо, тако свеже беше онда све, а тако тужно, мртво сад.

Спустивши главу са стегнутим срцем рече:

— Ви сте немилостиви!

С финим покретом руке, сањалачким погледом, гледајући у неизмерну даљину, овако рече жена:

— О, нисам то хтела бити!

На ове речи Лују залупа срце. Дубоки бол, као одјек далеке туге потресе му срце. Али за тим, као каква светла зрака озари му ојађено срце, тумачећи цело понашање младе жене. И он очајаваше, што је испустио из руку најнеизмернију срећу, обузе га гњев и за тим сијну зрака наде у њему, да ће можда још моћи да постигне ту срећу.

Али она се уздржа. Изненадни израз осећаја, који је трајао само за часак, поново уступио место привидном миру и равнодушности. И кад ју је Луј погледао, а у њеним колебљивим, светлим очима зрачише многе мисли, које су гониле једна другу — млада жена се смешила, а на тај осмех се охлади срце Лујово. Осмех је значио:

Прошлост је могла лепа да буде, али сад је већ доцкан, свему је крај.

Луј ју је разумео. Он обори главу. Лице му обасу румен. Осећајима узбуркана крв је дојурила у образе му.

Дођоше натраг. Мирно. Коњи им у корак ишли по жалосном крају том. Луј се чудио, и премишљао о вечитој тајанствености скривеној у женској души — о вечитој загонеци.

Милован.

Главни уредник: др. Емил Гаврила. За уредништво одговара: Никола Маленчић. Срп. штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.